

Týlové zabezpečení tankové divize bojující na samostatném směru, odtržené na velkou vzdálenost od hlavních sil

*Plukovník František Berný,
major Jan Liška*

Charakter boje tankové divize, která musí být kdykoli schopna bojovat na samostatném směru a odtržené na velkou vzdálenost od hlavních sil, vyžaduje pečlivou přípravu organizace týlu, materiálního, technického i zdravotnického zabezpečení.

Na organizaci týlu a způsob materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení bude mít podstatný vliv především vysoké tempo postupu (100 i více km za den), čímž se rychle zvětšují vzdálenosti od hlavních sil i od zásobovacích zdrojů a odsunových etap.

Směr postupu se může často změnit během jediného dne. Může dojít k náhlým zvratům v bojové situaci, dokonce i k bojům s obrácenou frontou. Přisunové, odsunové cesty, mosty a celé prostory mohou být značně rozrušeny, zaminovány, nebo zamořeny bojovými radioaktivními látkami, biologickými prostředky nebo chemickými otravnými látkami. Během postupu nutno očekávat silné protizteče nepřítele, dále ohrožení cest i týlových útvarů (jednotek) nepřátelskými jednotkami ustupujícími před frontou. Vážným nebezpečím pro cesty i týly budou i nepřátelské výsadky a záškodníci. Na organizaci týlu i celé týlové zabezpečení bude mít dále velký vliv i nerovnoměrná spotřeba materiálu všech druhů, hlavně munice, zejména tankové a protiletadlové, dále pohonných hmot a mazadel, zvláště nafty a konečně i nerovnoměrné ztráty na osobách a materiálu. Tanková divize bude vyhledávaným cílem letectva a všech prostředků ZHN. Překonávání roz-

sáhlých, silně zamořených prostorů, může podstatně zdržet postup celé divize, která bude ve větší hloubce odkázána jen na vlastní prostředky.

Nejrozmanitější operační a bojová situace bude velmi ovlivňovat organizaci týlu tankové divize. Od všech velitelů a řídicích týlových funkcionářů divize i armády je nutno vyžadovat co největší pohotovost a rychlost v rozhodování, dále předvídavost v používání různých způsobů přísunu a odsunu a v průběhu boje též rychlé a iniciativní reagování na často se měnící situaci. Dále je třeba zabezpečit dokonalé spojení týlového velitelského stanoviště s velitelem divize, náčelníkem štábu, se zástupci pro týl útvarů a s týlovým velitelským stanovištěm armády.

Pokud půjde o druhosledovou nebo nově přidělenou tankovou divizi, jichž problémy se budeme hlavně zabývat, bude nutno její organické prostředky týlového zabezpečení k plnění velmi obtížného úkolu ve většině případů přímo zesilovat. Bude třeba, aby vševojsková armáda pro činnost týlu tankové divize v operační hloubce přidělila posilové prostředky nejen technické, ale i zdravotnické, materiální a jiné, aby tak její týlová soběstačnost byla co největší. Při průchodu taktickou hloubkou až na čáru zasazení musí být zajištěna technická a zdravotnická pomoc buď přímo armádou (frontem) nebo vševojskovými svazky prvního sledu armády. Podobně musí být připraveno i silniční zabezpečení, aby všechny prostředky tankové divize byly ušetřeny pro plnění úkolů po zasazení do průlomu.

Organizace týlu

Týly útvarů a celá tanková divize, která může bojovat odtrženě od hlavních sil, musí předem svou sestavu přizpůsobit úkolům, které bude divize plnit v průběhu boje. Půjde především o zabezpečení včasného a nepřetržitého zásobování, rychlé technické

a zdravotnické pomoci a odsunu i v nejtěžších bojových situacích.

Nevhodně organizované týlové sledy mohou vážně ohrozit pohyblivost divize a její manévrovací schopnost, neboť dopravní vozidla u divize představují až 50 %

všech vozidel. Pro zkrácení pochodových proudů tankové divize a pro zvýšení jejich pohyblivosti a jejich rychlosti při rozvíjení v boji, je nutno odebrat od útvarů všechna vozidla a zařízení postradatelná v boji, která nutno předat přímo armádě (např. polní pekářny nebo i některé dílny, které pro vysoké tempo nebudou mít vhodné podmínky pro svou činnost) nebo ponechat ve vyčkávacím prostoru. Učlenění týlových sledů a jejich zařazení do pochodové sestavy divize musí zástupce velitele divize pro týl věnovat tu největší pozornost; návrh musí zpracovat včas a v těsné spolupráci s náčelníkem štábu (náčelníkem operačního oddělení) a se zástupcem velitele divize pro technické věci. Přitom se řídí úkolem divize, počtem os (jejich bezpečností), sestavou divize a základními požadavky pro zajištění rychlého, nepřetržitého týlového zabezpečení; dále musí šetřit prostředky bojového zabezpečení, které bude nutno přidělovat hlavně ve větší operační hloubce. Musí počítat i s pohybem týlu terénem, zvláště u týlu praporů.

Vycházíme-li ze shora uvedených hledisek, bude nejvhodnější sestava týlových jednotek a útvarů asi tato:

- týly praporů (posílené prostředky pluku), dělostřeleckých oddílů aj. speciálních jednotek zařadit za prapor (oddíly a jednotky) v pořadí: obvažistě, vozidla s materiálem, dílenské a vyprošťovací prostředky jako technické uzavírací hlídky praporů;

- týly pluků (posílené prostředky divize), zařadit na jednu, popřípadě dvě osy, ve vzdálenosti do 2 km za hlavními silami pluku v pořadí: TVS, obvažistě, dílensko-vyprošťovací skupiny pro tanky, sklady a technická uzavírací hlídka (hlídky) pluků;

- týlové útvary divize s posilovými prostředky od armády zařadit za sestavu divize ve vzdálenosti do 3 km v pořadí: TVS, přidělené technické a zdravotnické prostředky, sklady a technické uzavírací hlídky. Zdravotnický prapor divize, část dílenských a vyprošťovacích prostředků divize a pohyblivou zálohu materiálu je možno někdy i předsunout a zařadit mezi prvý a druhý bojový sled jako první část týlu. Jinak technické, zdravotnické i materiální prostředky (organické i přidělené) nutno účelně rozdělit na dvě osy, aby nebyly jedním zásahem zničeny (u materiálu jeden druh). Tato sestava týlu vyžaduje bočního i zadního bojového zajištění jak pro týlové sledy pluků, tak i pro týlový sled divize, zvláště při větším vzdálení divize od hlavních sil armády. Druhá část týlu divize, po-

stupující za hlavními silami, vyžaduje i samostatné bojové zajištění.

Zbytek týlu útvarů i divize, které nejdou s bojovými útvary, zůstávají vzadu (v prostoru soustředění — vyčkávacím) a a později se přemísťují po skocích pod ochranou druhých sledů armády podle rozkazu zástupce velitele armády (tankové divize) pro týl.

Při průlomu mezilehlých postavění nebo jednotlivých pásem nepřátelské obrany se týlové jednotky a útvary rozmísťují v podstatně menších vzdálenostech než u prvořadových divizí a rozčleněné podél os postupu, využívajíce terénních skrytů a úkrytů nebo i úkrytů opuštěných nepřitelem, ovšem po důkladném doplnkovém průzkumu (radiálním, ženiním, chemickým apod.) nebo při větším zdržení divize podle možnosti připravují jednoduché úkryty pro živou sílu, obvažistě a dopravní prostředky s materiálem.

Po zasazení hlavních sil nebo při zásahu zbraní hromadného ničení se rozvinují úplně nebo jen zčásti především obvažistě praporů, postupně pluků, popřípadě i divize. Jinak obvažistě praporu i pluku musí být schopna pracovat za chodu.

Při překonávání vodního toku se nejprve přepravují obvažistě, dílenské a vyprošťovací prostředky praporů a pluků. Plukovní sklady, divizní obvažistě, pohyblivá záloha materiálu a dílensko-vyprošťovací prostředky divize se přepravují až po splnění bližšího úkolu divize. Ostatní týlové útvary divize se přepravují se splněním dalšího úkolu divize.

Začlenění týlu do pochodové sestavy podle uvedených zásad je nejlépe organizovat již v prostoru soustředění, aby byl také tak umístován ve vyčkávacím prostoru, bude-li tento zaujímán a nebylo třeba velkých přesunů při organizaci pochodu na čáru zasažení.

Tato organizace týlu má velké výhody z hlediska větší možnosti snazšího překonávání i velkých zamořených prostorů radioaktivním prachem. Při menších vzdálenostech týlových sledů od bojové sestavy mohou tyto plně využít výsledků radiálního průzkumu řízeného štábem i regulace a pořádkové služby, zabezpečované útvarem nebo svazkem. Při větších vzdálenostech týlových sledů by mohlo dojít k odtržení nejen vlivem vysokého tempa útoku, ale i vlivem zamoření velkých prostorů ze silnou radioaktivitou, způsobenou zvláště pozemními výbuchy atomových pum. V daném případě by se týl ocitl ve velmi svízelné situaci; byl by nucen v případě, že by ne-

bylo možné obejit, činit samostatně opatření k rychlému překonání zamořeného prostoru, aby nedošlo k přílišnému zdržení týlu a odtržení od divize. Bude nutno okamžitě vyhodnotit radiační situaci. Podle jejího výsledku a výsledku radiačního průzkumu je pak třeba organizovat překonávání zamořeného prostoru ovšem s přihlédnutím i k celkové dávce ozáření osob. Podle situace bude možno k okamžitému překonání silně zamořených prostorů použít vrtulníků, ovšem jen nejdůležitějšími částmi týlu (jako části obvozářské s lékařským personálem, dilenský personál, nejnútnejší municí, PHM apod.) Další překonání bude závislé na konkrétní bojové i týlové situaci útvarů a celé divize, podle níž rozhodne velitel o době překonání prostoru. V žádném případě nesmí být ohroženo splnění bojového úkolu divize.

Při organizaci týlu nutno sledovat hlavní požadavek přizpůsobení se pružně a co nejrychleji všem změnám bojové sestavy divize. Týl útvarů i divize musí být schopen zabezpečit útok jednotlivých útvarů

jak na samostatných směrech, tak i společný úder pro překonání silnějšího odporu nepřítele, nebo při odražení protizteči do boku, popřípadě do týlu divize, kdy nutno počítat i s odvrácenou frontou. Při přemísťování týlu praporů, útvarů a zde dokonce i týlu samé tankové divize, nutno zvlášť zdůraznit ustanovení předpisu Týl-1-1, v čl. 205, že jich odtržení od bojových sestav je nepřipustné.

Týlové jednotky útvarů a týlové útvary divize v boji nutno pak umisťovat tak, aby byly co nejlépe chráněny bojovou sestavou celé divize a nebyly vystaveny zničení pozemním nepřítelem. Při úhrze obklíčení a po splnění úkolu třeba umisťovat týly uprostřed sestavy. Zvláštní pozornost je nutno věnovat rozmístění přímo jednotlivých vozidel, aby byla chráněna nejen od přímé palby, ale od poškozování střepinami, tlakovou vinou apod.; třeba je umisťovat rozptýleně, ve stržích, za odvrácenými svahy, upravovat pro ně úkryty, organizovat důkladnou PVO a provést dokonalé maskování.

Materiální zabezpečení

Charakter boje tankové divize předpokládá dokonalé materiální zabezpečení, které musí být provedeno již v prostoru soustředění. To vyžaduje, jak již bylo zdůrazněno, velké materiální soběstačnosti nejen divize jako celku, ale i jednotlivých útvarů a dokonce i praporů, které mohou plnit úkoly na samostatných směrech, odtržené od divize na větší vzdálenost. To znamená, aby u divize i jejích útvarů a praporů byly vytvořeny zvýšené zásoby hlavně tankové, protiletadlové a popřípadě i pěchotní munice a motorové nafty pro tanky, aby tak divize byla zabezpečena na 3—4 dny boje. Hlavní opatření ke zvýšení zásob nutno učinit již v prostoru soustředění (rozptýlení), kde je nutno především doplnit pohyblivé zásoby na normu odběrem přímo ve skladech předsunuté frontové zásobovací základny nebo v jejích čelních odděleních, popřípadě i na vykládacích stanicích nebo i přímo přísunem armádních dopravních prostředků. Týká se to především protiletadlové a pěchotní munice, jejíž zvýšené zásoby možno uložit jak u zbraní (tažných vozidel, tak i přeložením aut) a dále i posílením automobilních rot útvarů auty automobilního dopravního praporu divize s uvedenou municí. Podobně je možno postupovat u tankové munice. U motorové nafty je možno kryt spotřebu pro přísun na čáru zasazení přidáním barelů přímo

na tanky a vozidla, pro boj v hloubce pak předsunutím aut a cisteren s materiálem od automobilního praporu divize. Zásoby vezené divizí možno zvýšit i předsunutím potřebného počtu aut a cisteren s příslušným materiálem od armády. Toto posílení nutno provést zejména ve větší hloubce pro ty případy, kdy již pozemní přísun nebude možný vzhledem k většímu vzdálení divize od hlavních sil a vzhledem k pravděpodobnému přerušení přísunových cest nepřátelskou činností.

Opatření ke zvýšení zásob od shora dolů, v případě nutnosti až k praporům, má velké výhody v zabezpečení celé divize na delší dobu, má však i nevýhodu v tom, že prodlužuje proudy a tím i zmenšuje schopnost manévru. Je proto nutno důkladně si ujasnit úkoly divize (pluků na samostatných směrech) a podle toho vypočítat pravděpodobnou spotřebu a zhodnotit všechny možnosti přísunu, hlavně ve větší hloubce, včetně přísunu bojovou akcí a vzdušnou cestou.

Přidělení zvýšených zásob se velmi dobře osvědčilo ve Velké vlastenecké válce, kde byly tankové svazky posilovány dopravními prostředky armády s municí a pohonnými hmotami až ve výši 0,5 pp dělostřelecké, 1—2 pp protiletadlové munice a 0,3 až 0,5 n nafty pro bojová vozidla divize. V dnešních podmínkách, za použití raketo-

vých zbraní výše přidělených zásob by mohlo být podstatně nižší, zvláště pokud jde o dělostřeleckou i protiletadlovou munici. Způsob zvyšování zásob, jak byl popsán, je přezkušován opět v Sovětské armádě u tankových útvarů (svazků) bojujících ve vysokém tempu, odtržené od hlavních sil na samostatných směrech. Tak např. na jednom cvičení byly tankové prapory posíleny jedním nákladním autem s 200litrovými sudy nafty a dokonce automobilní cisternou s PHM, z prostředků dopravní jednotky pluku. Tím byla zásoba praporu zvýšena o 0,35 n PHM a tak zvýšena soběstačnost praporu na podstatně delší dobu bojové činnosti.

Bylo by výhodné podobné způsoby vyzkoušet i na cvičeních tankových svazků a útvarů naší armády a nebát se tohoto způsobu z důvodu „odlehčení“ týlu, který v tomto směru nemá opodstatnění.

Dále je nezbytné, aby ze strany týlu armády byl předem plánován a již od samého zasazení tankové divize přednostně a co nejdříve prováděn (pokud to situace dovolí) pozemní přísun bud armádními nebo přímo frontovými automobilními prostředky pokud možno přímo k útvarům divize. Tímto opatřením bude předem vytvářena příznivá situace pro boj tankové divize ve větší operační hloubce. Čím dále budou udrženy zásoby materiálu tankové divize na vyšší pohyblivých zásob, popřípadě i nad normu, tím lépe nebo déle bude moci tato bojovat v operační hloubce. Tím se rovněž vytvoří i určité předpoklady pro přechod z jedné útočné operace do druhé bez operační přestávky.

Přísun materiálu v hloubce nepřátelské obrany je ovšem velmi ztěžován mnoha příčinami, jako např. velkou vzdáleností od armádní pohyblivé zásobovací základny, která se během operace stále zvětšuje a dále velkým nebezpečím nepřátelského útoku na přísunové cesty a proudy přísunu. Tyto těžkosti musí být již v přípravném období uvaženy a musí být předvídána opatření k jejich překonání. Tak především musí být předem připraveno zabezpečení přísunové a odsunové cesty k tankové divizi (divizím). Je nutné, aby toto bylo organizováno přímo štábem armády nebo frontu. Nejdůležitější je ovšem bojové zabezpečení, neboť jakmile nepřítel zjistí, že tankové divize pronikají do jeho týlu, bude se snažit provést okamžitě protiúder na základnu tankového klnu. Proto je třeba, aby štáb armády (frontu) předvídal možnosti nepřítel a plánoval zabezpečení cest postupně použitím prostředků svazků, jichž

prostory tanková(e) divize prochází (procházeli), dále vysílal zvláštní oddíly, zesílené protitankovými prostředky k ochraně cest proti ohroženým směrům a pro potřebu divize přidělil prostředky k zabezpečení cest v prostorech přímé její bojové činnosti.

Přísunové a odsunové cesty je možno zabezpečit:

- vysláním čelních a bočních odřadů různých druhů vojsk;
- zřizováním opěrných bodů na ohroženém boku, nedovolujících nepříteli udeřit na základnu tankového klnu;
- ponecháním posádek na místech, kde by mohl nepřítel přerušit komunikace;
- hlídkováním odřadů na ohrožených úsecích.

K přímé ochraně týlových proudů, provádějících přísun v hloubce nutno přidělit tankové, motostřelecké, protitankové, protiletadlové a ženijní jednotky. Silnější ochranu proudů je nutno organizovat zvláště počínaje již druhým dnem zasazení tankové divize, kdy narůstá vzdálenost divize od hlavních sil, a kdy cesty jsou vydány většímu nebezpečí, že budou napadeny nepřitelem. Zvláště obtížný přísun bude při zúženém průlomovém pásmu, nebo kdy dojde k přímému obsazení přísunové cesty nepřitelem. Přísun bude možno provést jen přímou bojovou akcí velitele přísunového proudu, někdy i za pomoci vstřícné akce velitele tankové divize. K podobným případům přísunu bojem docházelo často ve Velké vlastenecké válce u tankových svazů (svazků), kde byly vyzkoušeny různé způsoby, a které nám mohou být poučením, jak s úspěchem splnit obtížné úkoly přísunu i odsunu. Pro zvýšení obranyschopnosti přísunových proudů je nutné uvažovat v nové organizaci o zesílení dopravních jednotek a útvarů automatickými (kulomety), protitankovými a protiletadlovými zbraněmi.

Ve větší hloubce, hlavně ke konci armádní útočné operace, nebo též k úhradě větších ztrát materiálu způsobených ZHN, kdy pozemní přísun by mohl být vyloučen, bude nutno vzhledem k velkým vzdálenostem od hlavních sil a vzhledem k pravděpodobnému přerušování přísunových cest nepřitelem, předem plánovat zdvojení přísunu hlavních druhů materiálu vzdušnou cestou. Tento bude prováděn přímo frontem nebo armádou na základě předem zpracovaných požadavků ZT divize (armády). Vzdušný přísun bude zpravidla prováděn shozem z dopravních letounů vzhledem k tomu, že prostor bojové činnosti tankové divize a zvláště jejich útvarů může být po-

měrně malý a dále proto, že na tento prostor bude soustředěna zvýšená pozornost nepřítele a bude pod neustálou dělostřeleckou aj. palbou Budou-li v prostoru bojové činnosti k dispozici včas vhodné plochy pro přistání, nebo dokonce nepoškozená (nebo minimálně poškozená) letiště, může být vzdušné zásobování prováděno s přistáním dopravních letadel. Právě tanková divize, která má proniknout do velké hloubky nepřátelské sestavy, může dostat již předem nebo v průběhu plnění hlavního úkolu, za úkol ovládnout s překvapením nepřátelské letiště tak, aby jej nepřítel neměl čas poškodit. Ovládnutí nepřátelského letiště a jeho zabezpečení může provést tanková divize buď sama nebo v součinnosti s taktickým (operačním) výsadem. Ovládne-li nepřátelské letiště výsadek předem, pak útvar tankové divize, který s ním nejdříve naváže spojení, zesílí jeho ochranu a obranu na celou dobu, pokud se bude toto používat. O použití letiště, rozhoduje především jeho stav, zda není příliš poškozeno, a to hlavně jeho vzletové a přistávací plochy. Proto je velmi důležité stanovit úkoly ovládnutí letiště včas, předem plánovat jeho obsazení z chodu i jeho zajištění a obranu, aby bylo co nejdříve k dispozici jak pro příjem materiálu přisunovaného vzdušnou cestou, tak i pro potřebu letectva. V již prospěch bude materiál potom k dispozici, rozhodne velitel armády, nebo přímo velitel fronty podle celkové operační situace.

Při stanovení úkolu zachycení letiště předem, současně při vydání hlavního úkolu tankové divizi, musí velitel po rozhodnutí a při organizaci součinnosti stanovit předem určenému odřadu i úkol ovládnutí letiště a jeho zabezpečení. Štáb divize pak musí dané úkoly upřesnit v bojových nařízeních. Nařízení je nutno v průběhu boje upřesňovat a doplňovat.

Tankové divizi může být úkol ovládnutí nepřátelského letiště doručen i v průběhu bojové činnosti, např. při změně směru útoku. V tomto případě vydá velitel rozkaz FO k splnění tohoto úkolu dodatečně; nařídí mu, jakými silami nutno zabezpečit letiště a jakými silami a prostředky má plnit další úkol. Současně určí, které jednotky po příchodu hlavních sil do prostoru letiště vystřídají jednotky FO, určené k bojovému zabezpečení letiště. Může to být např. motostřelecký prapor, zesílený hlavně prostředky PVO, tanky a chemickou průzkumnou jednotkou. Bojové zabezpečení letiště musí odpovídat zásadám přepisu Vševojsk-1-1, hl. 4. Jeho organizaci spolu

s převzetím zásob provede orgán určený velitelem armády (divize). Může to být náčelník divizních skladů, nebo jiný orgán ZT divize (náčelník organizačně plánovacího odd.).

Při stanovení sil a prostředků pro bojové zabezpečení letiště si musí velitel uvědomit, že tyto musí být dostatečně silné, aby byly schopny odrazit nepřátelské útoky, byly soběstačné z hlediska PVO a dále, že nejméně 1 zesílená rota bude třeba k vykládání materiálu z letounů.

Přisun vzdušnou cestou, zvláště ve větší operační hloubce, bude nutno provést v krátké době po jeho vyžádání (rádiovým signálem od divize) a proto je třeba, aby potřebné zásoby, hlavně munice (tankové a protiletadlové) a nafty byly předem již v přípravném období připraveny a popřípadě nabaleny do zásobníků v prostorech poblíže vhodných ploch pro přistání a vzlet dopravních letounů. Pokud jde o množství zásob, které by měly být připraveny na jednom místě, jeví se výhodné, aby odpovídaly spotřebě jednoho zesíleného tankového pluku na den boje.

Taková místa s připraveným materiálem by mohla být 3—4, což by odpovídalo celkové jednodenní spotřebě celé divize. Tento materiál by byl schopen přesunout např. 1 dopravní výsadek letecký pluk, vybavený letadly IL-14 T, třemi až čtyřmi vzlety (což představuje asi 300—400 t materiálu).

Pokud jde o zásobování PHM, nutno zdůraznit jeho zvláštní význam pro úspěšné splnění úkolu tankové divize. Zástupce velitele armády i divize pro tyl musí zabezpečit zvýšené zásoby pro krytí spotřeby nejméně na čáru zasazení. Na tanky je možno připevnit barely s naftou, které se po doplnění tanků mohou ponechat na místě, kde je převezme zásobovací orgán armády. Zvýšené zásoby pro krytí spotřeby aut je možno přiložit v baňkách nebo i sudích na jednotlivá auta. Další zvýšené zásoby mohou být naloženy na posilové prostředky přidělené od starších náčelníků (od armády až po pluk) tyto prostředky možno začlenit přímo do tylových sledů i praporů, jak bylo zdůrazněno vprůedu a podřídit velitelé automobilní jednotky. Tyto zvýšené zásoby nutno ponechat pro krytí spotřeby, kdy pozemní přisun nebude již možný a kdy nemusí být uskutečněn ani vzdušný přisun pro nevhodné podmínky. V průběhu boje nutno pro doplnění tanků, praporů i útvarů divize využít každé vhodné příležitosti (i menších zastávek, oprav apod.), aby ne-

byla příliš narušena nepřetržitost bojové činnosti.

Pro zabezpečení boje tankové divize má velký význam i zajištění potřebného množství vody, a to především pitné, pak i užitkové a provozní. Pokud jde o pitnou vodu, je třeba vyjet již z prostoru soustředění (rozptýlení) s naplněnými prostředky pro zásobování vodou (polní láhve, polní kuchyně a jejich thermosy, zásobníky na vodu praporů a cisterny útvarů). Je nutno mít s sebou u praporů nejméně 2 denní dávky vody (alespoň minimální, tj. 6 litrů na muže na den). Dále je třeba mít u každého praporu přímo úpravnu povrchové vody s kapacitou pro potřebu pitné i užitkové vody celého praporu s posilovacími prostředky. Kromě toho je třeba vybavit prapor i prostředky pro opatřování a těžbu spodní vody. Pokud půjde o úpravu povrchové vody, bude nutno vždy kalkulovat s potřebou její chemické úpravy vzhledem k anaerobním pochodům stojaté vody a dále bude nutno prověřovat každou vodu dozimetricky. Mimo to každou vodu, která pramení u nepřítelů, nebo která se bude nacházet na území opuštěném nepřitelem (i menší vodní zdroj jako studny apod.) bude nutno pokládat za zamořenou buď otravnými látkami nebo bojovými biologickými prostředky, popřípadě obojím. V silně zamořených prostorech BRL bude možno použít pro těžbu pitné vody jen menších podzemních zdrojů, vzdálených od výbuchů, nebo i zdrojů vodovodní sítě, pokud tyto nebudou přímo zasázeny. Decentralizace prostředků pro těžbu

i úpravu vody jeví se velmi výhodnou jak z hlediska okamžité potřeby přímo u jednotek, tak z hlediska nebezpečí zamoření přisunované vody z týlu. Tím se podstatně odlehčí i přísunu. Při kalkulaci užitkové vody je třeba kalkulovat s potřebou u zdravotnického praporu asi 4,5 m³ na den, kromě dalších 30–40 l na jednoho ošetřovaného.

K zabezpečení potřeby provozní vody nutno počítat s tím, že v průběhu boje bude třeba doplňovat chladiče aut i tanků v rozsahu nejméně 20 % obsahu nádrže denně; pro deaktivaci tankového praporu třeba kalkulovat 10–50 m³. Jak je patrné, spotřeba vody je velmi vysoká. Při vysokém tempu boje tankové divize nebude čas na budování studní, nutno spoléhat hlavně na využití povrchové vody, kterou však bude třeba upravovat, proto je třeba vybudovat úpravnu vody přímo prapory, aby bylo vyhověno soudobým požadavkům rychlého zásobování.

Pokud jde o přísun všeho materiálu od divize k útvarům, může být tento rovněž často přerušen zásahem nepřátelské činnosti. Pak zbývá vedle vzdušného přísunu také provedení manévru mezi útvary, pokud tyto budou působit společně na hlavním směru, nebo poblíže sebe a konečně i přísun bojovou akci. K tomu účelu je vhodné, aby týl divize byl posílen bojovými jednotkami, které plní vedle hlavního úkolu — bojového zajištění i pomoc při zabezpečení přísunu.

Technické zabezpečení

Plnění úkolu a délka činnosti tankové divize bude záviset především na počtu a stavu tankové techniky. Kromě toho je nutno počítat s tím, aby divize mohla bez operační přestávky přejít do druhé armádní cperace. Tím se vytváří nové podmínky pro organizaci a provádění technického zabezpečení. Toto musí být organizováno tak, aby před plněním úkolu veškerá technika, osádky, dilenské jednotky a zásoba materiálu pro opravy byla důkladně připravena s ohledem na vedení boje, který svou dynamičností bude klást na techniku i dilenské jednotky vysoké požadavky. Veškerá technika tankové divize, a to hlavně tanková, musí být po stránce technické vysoce pohotová a spolehlivá k rychlému plnění různých úkolů v operační hloubce.

V průběhu boje organizaci a provádění technického zabezpečení je nutno zaměřit

na pružné využití dilenských jednotek k rychlému provádění oprav veškeré techniky s důrazem na techniku tankovou.

Vysoké tempo útoku značně zvýší požadavky na výkonnost a manévrovost dilenských jednotek divize, protože doplňovat útvary bude možno jen opravenou technikou. Ztráty na tankové technice u tankové divize budou činit denně asi 20 %, celkové ztráty pak za 3–4 dny asi 60 %.

Z těchto uvedených ztrát bude vyžadovat běžnou opravu asi 40 %, střední asi 25 % a generální opravu asi 10 %; asi 25 % budou nenávratné ztráty.

Vysoké tempo boje neumožní dilenským jednotkám pluků a divize využít plně jejich kapacity a provádět všechny běžné opravy, protože by došlo k jejich odtržení od bojujících jednotek, což je v operační hloubce nepřijatelné v důsledku nebezpečí jejich

zničení jednotkami nepřítel (ustupujícími i výsady). Zaměří se proto na provádění běžných oprav malého rozsahu. Zpravidla se jim podaří z celkového počtu běžných oprav opravit asi 60–80 %.

Střední opravy a běžné opravy, které nestačí provést dílenské prostředky pluků a divize, budou provádět dílenské prostředky frontu, generální oprav rovněž dílenské prostředky frontu. Bude tedy docházet k tomu, že všechna bojová technika vyžadující střední a generální opravu a část techniky vyžadující i běžnou opravu bude ponechána na místě, dokud do daného prostoru nepostoupí hlavní síly armády a pak teprve ji převezmou k opravě dílenské jednotky frontu. Docházíme zde k vážnému problému, jak zabezpečit tuto bojovou techniku před zničením nebo dokonce vyžitím ve svůj prospěch ustupujícími nebo výsadečnými jednotkami nepřítel. Nejlépe zřejmě bude tuto techniku nesoustřeďovat, ale naopak decentralizovat, tedy ponechat ji na místě, nebo jednotlivě odsunout k předem stanoveným osám, kde ji zamaskovat. Její soustředění na SPT frontu provedou vyprošťovací prostředky armády. Pluky a v některých případech i prapory povedou boj na samostatných směrech. Tím budou vznikat mezery a manévry dílenskými jednotkami z jednoho směru na druhý bude značně ztížen. V důsledku toho bude nevýhodnější provádět opravy, a to hlavně tankové techniky způsobem decentralizovaným. To znamená, že dílenské jednotky pluků a divize budou přidělovány jednotkám a plukům, přičemž u pluků i divize zůstanou dílenské prostředky v takové síle a složení, aby mohly nahradit ztráty ostatních dílenských jednotek po úderu ZHN, působit v ZUO a zasáhnout na jednotlivé směry k provedení speciálních prací.

Základními opravárenskými jednotkami budou doposud používané dílensko-vyprošťovací skupiny (DVS) praporů a pluků, složené z dílenských prostředků praporů, pluků i divize. DVS divize, složené z dílenských prostředků divize, popřípadě z posilovacích vyprošťovacích prostředků armády, bude nejvýhodnější přidělovat plukům, anebo postupem za pluky na jednotlivých směrech zesilovat činnost DVS praporů a pluků.

DVS musí stále postupovat za svými prapory a pluky, neodtrhovat se od nich na velkou vzdálenost, i když nebude plně využito jejich opravárenské kapacity.

Při tom maximum oprav provádět přímo na místě poškození nebo za nejbližším úkrytem. Technické pozorování bojiště bude

nejvíce prováděno z technických pozorovatelů tankových praporů, výjimečně z tech. pozorovatelny pluku.

Shromaždiště poškozené techniky (SPT) u pluků ani u divize během postupu nebude vytvářeno a to ani po úderech ZHN. ZUO pluku (divize) po úderu provede záchranné a uvolňovací práce, odsune vozidla schopná k opravě do skrytu a přenechá je k opravě dílenským prostředkům frontu. SPT u pluků a divize je možno vytvářet až po splnění úkolu, kdy dojde k zastavení útočné činnosti nejméně na 1 den. V přestávkách boje bude účelné soustřeďovat poškozenou techniku do hnízd poškozené techniky a to pokud možno stejného typu a v počtu asi do 3 vozidel. V těchto hnízdech poškozenou techniku opravit s maximálním využitím času zásadně agregátovou metodou. Automobilní techniku bude výhodně opravovat v průběhu postupu jednotek v hnízdech poškozených automobilů pluku a divize. To bude závislé hlavně na rychlosti postupu, šíře bojové sestavy divize i počtu ztrát.

V průběhu postupu běžné opravy malého rozsahu (u tankové techniky) provádět DVS praporů, pluků a divize.

U DVS pluků a hlavně DVS divize bude v některých případech docházet k odtržení od bojujících jednotek, čímž vyniká do popředí otázka jejich bojového zabezpečení, které v operační hloubce, kdy k napadení může dojít ze všech stran, nabývá neobyčejně na významu. K tomu budou využívána bojová vozidla, na nichž se provádí oprava i vyčleněné tankové jednotky v síle čtyř až rot z druhého sledu nebo vševojškové zálohy divize.

Bojová činnost na jednotlivých směrech bude ztěžovat manévry dílenskými jednotkami v rámci divize i pluku, což vyžaduje častější vysílání dílenských skupin vzduchem. Jejich přesun i potřebného materiálu pro opravy umožní velmi dobře vrtulníky.

Důležitou otázkou je zásobování materiálem pro provádění oprav. Tanková divize bude mít vzduš dostatek zásob tankového materiálu pro běžné opravy. Rozsah jednotlivých běžných oprav bude však tak rozdílný, že nebude možné předem vytvořit zásobu takových náhradních dílů a agregátů, které by plně odpovídaly potřebám oprav. Přísun tankového materiálu k tankové divizi, která bojuje daleko před hlavními silami armády by bylo nevýhodnější provést nákladními automobily. To však bude skoro vždy znemožněno složitou a nejasnou bojovou situací, při čemž mezi zádi

tankové divize a čely hlavních sil armády budou ustupovat nepřátelské jednotky. Proto bude velmi často nutno přisunovat materiál vzduchem, a to nejen k divizi, ale i v rámci divize vrtulníky z divizních sklád

dů k jednotlivým DVS divize a pluků. Kromě toho bude nutno získávat materiál demontáží z bojové techniky nenávratně ztracené, někdy i z bojové techniky vyžadující generální opravu.

Zdravotnické zabezpečení

Organizace zdravotnického zabezpečení tankové divize, pokud půjde o poskytování odborné lékařské pomoci a zvláště o rychlý odsun raněných, nemocných a zasažených v operační hloubce bude prováděn za velmi ztížených podmínek, jak vyplývá z vpředu již uvedené charakteristiky její bojové činnosti.

V době, kdy odsunové etapy vševojskových svazků (armády) zůstanou příliš vzdáleny, nebo když dojde k přerušení odsunových cest vlivem nepřátelské činnosti, se odsun stane zvláště důležitou otázkou. K řešení tohoto obtížného úkolu je nutno učinit řadu opatření předem a to již v prostoru soustředění tankové divize nebo nejspíše již ve vyčkávacím prostoru, bude-li tento zajištěn.

Zdravotnické zabezpečení a zvláště odsun musí být proto předem důkladně připraven a plánován přímo armádou s cílem zabezpečit úplnost a nedotknutelnost všech zdravotnických etap divize až na čáru jejího zasazení. Do této čáry musí být zajištěny veškeré odsuny na zdravotnické etapy postupně: frontu, armádu a vševojskových svazků v dotyku. Mimo to bude nutno posílit přímo divizi alespoň jedním samostatným zdravotnickým oddělením armády, popřípadě ještě dalšími odsunovými prostředky s cílem zvýšit nejen chirurgickou, ale i odsunovou kapacitu divizního zdravotnického praporu. Bezprostředně po zasazení divize je nezbytné počítat i s pozemním odsunem jak vlastními odsunovými prostředky divize, tak i vracejícími se armádními prostředky po provedení přísunu s cílem co nejvíce odlehčit divizi od raněných. Dále je možno plánovat i s ponecháním raněných v bezpečných prostorech, nejlépe v místech shromáždění nepojízdných bojových vozidel, jejich obrana by mohla být zesílena, popřípadě i určenou jednotkou do doby, kdy bude umožněn opět pozemní odsun. S raněnými (nemocnými) je nutno po-

nechat i nejnútnejší zdravotnický personál s materiálem. Konečně je třeba plánovat vzdušný odsun raněných, nemocných a zasažených z předpokládaných přistávacích ploch u divizního (armádního) obvazistiště a to zvláště pro ten účel vyčleněnými letadly (vrtulníky) a později i vracejícími se letadly po provedení přísunu materiálu na ovládnuté letišti.

Uvnitř tankové divize bude nutno posílit jak chirurgickou brigádou, tak odsunovými prostředky a příslušným zdravotnickým materiálem nejen pluk vyslaný jako předsunutý oddíl, ale i pluk na samostatném směru, vzdáleném od směru hlavního úderu divize. Podobně bude třeba posílit odsunovými auty i praporek obvazistiště, aby tak byl zabezpečen rychlý odsun a současně zvýšena i přepravní kapacita raněných v hloubce, kdy se ranění do rozvinutí vyšší etapy povezu s sebou.

Během boje praporek a plukovní obvazistiště budou pracovat za chodu, úplně se budou rozvíjet jen při větším zdržení postupu nebo při likvidaci zásahu ZHN. Divizní obvazistiště (přidělený szo armády) se rozvíjí jen z části při zasazení hlavních sil; úplně se rozvíjí při větší zastávce, po splnění úkolu, popřípadě v obklíčení apod.

V průběhu boje, kdy odsun od divize automobilními dopravními prostředky je znemožněn, dopravují se ranění a nemocní s útvary na vyprázdněných vozidlech do shromaždišť, předpokládaných míst rozvinutí obvazistišť (hlavně divize), odkud se po poskytnutí odborné pomoci odsunují vzdušnou cestou z vyhledaných přistávacích ploch, nebo z ovládnutého letišti.

Dojde-li k napadení některého pluku atomovou pumou, je nutno zabezpečit urychlené provedení likvidace následků i posílením částí divizních prostředků, přičemž většina sil musí zabezpečovat hlavní síly tankové divize.

Velení týlu a jeho ochrana a obrana

Velení týlu je nerozlučně spojeno s velením vojskům. Toto ustanovení polního řádu se musí zvláště uplatňovat u tankové divize. Velitel, který je osobně odpovědný

za organizaci týlu, materiální, technické a zdravotnické zabezpečení celé divize je povinen po obdržení úkolu od velitele armády buď přímo sám, nebo společně se svým zá-

stupcem pro týl i pro technické věci, postupně provést důkladné zhodnocení týlové situace. Vzhledem k závažnosti týlového zabezpečení, které může podstatně ovlivnit úspěšné splnění úkolu, nemůže velitel divize přenést řešení hlavních problémů materiálního, zdravotnického a technického zabezpečení úplně ani na náčelníka štábu nebo přímo na své zástupce, i když jmenovaní funkcionáři budou sebezkušenější.

Při hodnocení situace musí velitel především uvážit v rámci hodnocení nepřítele jeho pravděpodobné zásahy proti tankové divizi. Zejména musí určit pravděpodobné prostory použití ZHN nepřítelem a možné prostory protiztečí. Podle toho může předvídat prostory největších ztrát na lidech i technice. Přitom musí předvídat i možné zásahy nepřítele proti týlu a podle toho plánovat potřebná opatření na celou hloubku úkolu. Pro organizaci týlu pak určí: začlenění týlu do pochodové (bojové) sestavy, jeho přemísťování pro provádění nepřetržitěho materiálního, technického i zdravotnického zabezpečení. Musí uvážit potřebu jednotek pro bojové zabezpečení týlu, přísunových a odsunových cest, přísunu bojovou akci, pořádkové služby a dále i možnosti a způsoby překračování zamořených prostorů apod.

Při hodnocení vlastní situace uváží prostředky, které má divize a které jsou dány k dispozici armádou (frontem), jak po stránce materiální, technické i zdravotnické. Porovná normy spotřeby, možnosti pozemního přísunu, odsunu a podle toho usměrní své zástupce jak zásoby rozložit. Nařídí co nej Hospodárnější využití daných prostředků, posílí útvarů možného střetnutí s nepřítelem, hledá výhodné cesty přísunu, vhodné plochy pro přistání letadel, uváží o nejvhodnějším způsobu ovládnutí nepřátelského letiště, jeho zabezpečení pro přísun zásob i odsun raněných a zasažených.

V rámci hodnocení terénu uvažuje o možném jeho využití pro vhodné umístění týlu z hlediska ochrany a obrany na jednotlivých čarách možného střetnutí s nepřítelem, hledá výhodné cesty přísunu, vhodné plochy pro přistání letadel, uváží o nejvhodnějším způsobu ovládnutí nepřátelského letiště, jeho zabezpečení pro přísun zásob i odsun raněných a zasažených. Při hodnocení roční doby a počasí sleduje hlavně jak co nejlépe zabezpečit vojska, aby vliv počasí byl co nejmenší. Dále uvažuje, jak roční doba a počasí ovlivní i jinak práci týlu, hlavně z hlediska spotřeby PHM apod. Na základě toho usměrní

svého zástupce, aby učinil všechna potřebná opatření z hlediska materiální péče o vojáka (pokud jde o přípravu stravy, teplých nápojů, výstroje, zdravotnického zabezpečení, dále z hlediska největší hospodárnosti PHM aj.

Na základě uvedeného zhodnocení vydá pokyny pro přípravu návrhů svých zástupců. Po přijetí jejich návrhů, stanoví po svém rozhodnutí ve smyslu čl. 54 Vševojsk-1-1 opatření pro materiální, technické i zdravotnické zabezpečení, která jsou obsažena v čl. 129, uvedeného předpisu a mimo to musí velitel divize nařídít:

- hlavní směr zásobování,
- způsob začlenění týlových sledů do pochodové sestavy divize, jejich přemísťování, popřípadě rozvíjení, které prostředky ponechat v prostoru soustředění,
- způsob překonávání silně zamořených prostorů (objížďky) zesílení jejich obrany apod.,
- čáry, kde nutno předvídat největší ztráty,
- kde nutno předvídat doplnění zásob (nutno vzít v úvahu, že doplňování lze provádět najednou jen u jedné třetiny všech sil divize),
- nařízení pro zdravotnické zabezpečení a odsuny podle jednotlivých údobí (čar),
- síly a prostředky pro zabezpečení týlu přísunových os apod.,
- nařízení pro vyhledávání ploch pro přísun vzduchem, pro ovládnutí letiště a jeho zabezpečení, způsob převzetí zásob a jejich rozdělení.

Zástupce velitele divize pro týl a všichni podřízení náčelníci musí před zpracováním plánu týlového zabezpečení důkladně prostudovat prostor činnosti podle mapy, velitelské popisné mapy, leteckých snímků, uvážit možnosti nepřítele a učinit všechna možná opatření na základě úzké součinnosti s druhy vojsk, s nadřízenými náčelníky prvosledových svazků, jejichž prostory bude divize procházet, aby týlové zabezpečení bylo provedeno dokonale v duchu daného úkolu a rozhodnutí velitele.

Po zpracování plánu organizace týlu a jeho schválení velitelem je nutno s ním seznámit ihned podřízené týlové funkcionáře všech útvarů a organizovat s nimi důkladnou součinnost.

Během boje je třeba, aby ZT divize se zdržoval většinou na VS spolu s operační skupinou týlu, sledoval bedlivě bojovou situaci a podle ní řídil týl samostatně a rychle krátkými nařízeními předávanými rádiem, nebo i styčnými důstojníky. V mnohých případech bude muset zajet přímo

k veliteli, aby mohl bezprostředně navrhnout veliteli potřebná opatření pro novou organizaci týlu. Pro potřebu ZT by nejlépe vyhovoval lehký vrtulník, aby mohl podle potřeby zaletět na TVS k provedení kontroly, k předání úkolů, nařízení, zjištění situace po úderu atomové pumy na tyl apod.

Velmi obtížné bude velení týlu při překračování zamořených prostorů. Pro tyto případy je třeba připravit předem smluvené signály, poněvadž všechny ostatní prostředky, včetně rádiových stanic a motospojek mohou být nepoužitelné.

*

*Ochrana a obrana týlů útvarů i samé tankové divize je zabezpečena především umístěním týlových jednotek a útvarů v pochodové sestavě. Ve větší hloubce je nutno určit boční i zadní zajištění, zabezpečit pří-
sunové proudy k útvarům, zabezpečit i pří-
sunové a odsunové cesty. Při přemísťování, umísťování a rozvinování musí týlové jednotky a útvary plně využívat ochranných*

vlastností terénu i úkrytů opuštěných nepřitelem. Po splnění úkolu se umísťují týly útvarů i divize uprostřed sestavy, aby byly co nejlépe chráněny.

Velikou péčí je nutno již v přípravném období věnovat zabezpečení personálu i materiálu z hlediska OPZHN (tj. vybavení individuálními prostředky, desaktivacím materiálem, obaly, plachtami pro auta, prostředky průzkumu atd.).

U všech týlových jednotek a útvarů, zvláště u tankové divize, mají velký význam vlastní prostředky pro bezprostřední ochranu a obranu. Dosavadní prostředky, jimiž jsou naše týly vybaveny, naprosto nestačí, je nutno zvýšit jak počet automatických zbraní (kulometry), tak protitankové pěchotní zbraně (pancéřovky, ev. i tarasnice) a též prostředky protivzdušné obrany (pl. kulometry přimontovat přímo na auta dopravních jednotek po družstvech, četách). Dosavadní praxe posilování týlu nestačí, jen málokterý velitel projeví ochotu posilovat tyl ať již pozemními nebo jinými prostředky pro zvýšení jeho obrany.